

Л.В. Мельник

*Київський національний університет імені
Тараса Шевченка
НДС «Регіональних проблем економіки і
політики»,
Lysil@ukr.net*

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Однією із проблем, що все більш загострюється і потребує належної уваги в контексті гарантування екологічної безпеки є сфера поводження з відходами. Питання впливу відходів на довкілля полягає нестільки в обсягах їх утворення, скільки накопичення.

Екологічна ситуація, рівень екологічної безпеки області залежать, передусім, від обсягів впливу на навколишнє середовище підприємств промислової і комунальної сфер, сільського господарства, транспортних засобів, а також рівня дотримання природоохоронного законодавства мешканцями області.

Протягом останніх років залишається невирішеним питання зберігання непридатних для використання залишків пестицидів які розосереджені по всій території, а також несанкціонованих звалищ та впливу діючих полігонів на довкілля Хмельницької області. Зокрема так як Хмельницької області є аграрною де переважає галузь сільського господарства, пріоритетним питанням є накопичення пестицидів. Внаслідок відсутності в країні розвиненої інфраструктури поводження з відходами та надуповільненого запровадження ресурсозберігаючих технологій накопичення відходів набуває прогресуючого характеру.

Вцілому рівень екологічної безпеки в сфері відходів залежить також від дотримання технічних вимог при здійсненні операцій поводження з ними. В першу чергу це стосується безпечного функціонування об'єктів поводження з

відходами (полігонів, установок з їх утилізації, сміттєпереробних комплексів, обладнання, спецавтотранспорту), з ношеності обладнання, дотримання нормативів і технологічних регламентів його експлуатування, стандартів технологічних процесів виробництва продукції, вимоги щодо будівництва об'єктів поводження з відходами, забезпечення дотримання провідних санітарно-гігієнічних вимог, а також дотримання вимог стосовно зберігання, розміщення і транспортування відходів.

В Україні проблема управління відходами набуває глобального характеру як з сторони екологічної безпеки, так і збереженням природних ресурсів. Збільшення обсягів утворення відходів і зростання пов'язаної з ними небезпеки завдає значної шкоди навколишньому природному середовищу та здоров'ю населення.

Загалом станом на 2014 рік на території Хмельницької області залишилося непридатних ХЗЗР 240,125 т. в тому числі: - Волочиський р-н (92,0 т), Городоцький р-н (12,9 т), Красилівський р-н (2,875 т), Новоушицький р-н (1,15 т), Полянський р-н (68,2 т), Чемеровецький р-н (12,0 т), Кам'янець-Подільський р-н (обсяг невід.), м. Славута (51,0 т). Загальний обсяг знешкоджених ХЗЗР протягом 2010 – 2013 рр. становить 746,463 т [9].

З метою обмеження та запобігання негативного впливу непридатних та заборонених ХЗЗР на навколишнє природне середовище Городоцькій, Кам'янець-Подільській, Красилівській, Славутській та Чемеровецькій райдержадміністраціям потрібно забезпечити належне зберігання непридатних пестицидів та визначення централізованого місця їх зберігання.

В Хмельницькій області на 2010 – 2015 роки протягом 2013 року на території області ТОВ «С.І. Груп Консорт Лтд» (Israel) було проведено роботи з вивезенням непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин. Очищено 265 складських приміщень у Білогірському, Віньковецькому, Деражнянському, Дунаєвському, Ізяславському, Летичівському, Старокостянтинівському, Старосинявському, Теофіпольському, Хмельницькому, Шепетівському та Ярмолинецькому районах. Залишкова

кількість хімічних засобів захисту рослин в області становить 379,125 т. у тому числі у бетонних контейнерах – 160,2 тонн.

У 2013 році власниками відходів паспортизовано 25 місць видалення відходів. Всього в області суб'єктами господарської діяльності оформлено 240 паспортів: промисловими підприємствами - 58, комунальними – 182, підприємствами розроблені технічні паспорти відходів [6].

На території Хмельницької області нараховується 21 міський полігон твердих побутових відходів, 15 селищних полігонів (сміттєзвалищ) та 807 сільських сміттєзвалищ. Загальна площа землі, що зайнята під полігонами, складає 107,263 га. Загальна площа, що зайнята під селищними сміттєзвалищами, складає 19,68 га. Під сільськими сміттєзвалищами зайнято 488,44 га земельних ділянок. Загальна площа складає 615,383 га. Із них лише 5 мають проектну документацію, 18 оформили паспорти місць видалення відходів, 13 знаходяться в задовільному стані, а для решти полігонів та сміттєзвалищ характерний вкрай незадовільний стан.

Найгостріше стоїть проблема захоронення твердих побутових відходів в містах Хмельницький та Кам'янець-Подільський - тривалий час полігони по захороненню побутових відходів цих міст вичерпали свої проектні потужності, чим створюється загроза виникнення надзвичайних ситуацій. Така ж проблема постала і перед мешканцями міста Нетішин, полігон побутових відходів (місце розташування – с.Бадівка Острозького району Рівненської області) також перевантажено. Проте, за відсутності фінансування, питання щодо будівництва сміттєпереробного підприємства для міста так і залишається невирішеним.

Однією з найважливіших проблем на сьогоднішній день є проблема безпечного складування та утилізації твердих побутових відходів в населених пунктах області. На території області знаходиться 34 об'єкти накопичені на них речовини: відходи промивання рідкі, відходи комунальні змішані, шлам від очищення вод стічних комунальних. Найбільший Хмельницький м. Хмельницький КП "Спецкомунтранс" одне сховище де накопичена речовина відходи комунальні змішані, кількість накопичених речовин 3744271 т., досить

велике перевантаження площа забруднення території 0,088 кв. км., найменш забруднене Ярмолинецький с.Скаржинці одне сховище, кількість накопичених речовин 42 т., площею забруднення 0,006 кв. км. Незадовільний стан з утилізацією відходів склався у містах: Хмельницькому, Кам'янці-Подільському, Волочиську, Шепетівці, Славуті, Нетішині.

Не менш небезпечним для навколишнього середовища є забруднення пестицидами. Зменшення застосування пестицидів в останні роки, хоч і сприяло відповідно зменшенню забруднення ґрунтів та продукції отрутохімікатами, проблему в цілому не вирішує. Має місце перевищення допустимого вмісту пестицидів у продукції рослинництва Хмельницької області. Забруднення ґрунтів сільськогосподарських угідь пестицидами носить локальний характер, масштаби його невеликі і ступінь забруднення невисока. Переважно це стосується овочевих ділянок, на яких у минулому інтенсивно використовувалися хімічні засоби захисту рослин.

Непридатні та заборонені до використання хімічні засоби захисту рослин складають особливу групу високотоксичних речовин, які неможна використовувати за напрям призначенням унаслідок втрати корисних властивостей та завершення терміну придатності.

Серед сучасних глобальних світових проблем людства екологічні проблеми посідають чи не найголовніше місце. Охороні навколишнього середовища й раціональному використанню природних ресурсів сьогодні приділяють особливу увагу державні урядові структури й міжнародна громадськість. Екологічні проблеми існують на всіх материках, у всіх країнах. Усі вони потребують вирішення і обумовлюється це тим, що вони є взаємозалежними.

Зменшення техногенного навантаження на довкілля можливе за рахунок вивезення з території області на знешкодження за межі України непридатних та заборонених до застосування хімічних засобів захисту рослин.

Значне покращення стане можливим за наявності належного фінансування для впровадження природоохоронних заходів, посилення

авторитету та утвердження на європейському рівні екологічного права, а також відповідальності органів місцевого самоврядування, кожного хмельничанина за прийняття екологічно виважених рішень в їх повсякденних практичних діях.

Література:

1. Іванюта С. П. Екологічна та природно-техногенна безпека України: регіональний вимір загроз і ризиків : монографія / С. П. Іванюта, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2012. – 308 с
2. Дзюблюк Т., Гавриляк П., Кухар Л. Міський екологічний бюлетень №2 «Екологічні проблеми відходів». – Хмельницький: 2002. – 80 с.
3. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А.Б. Качинський. – К.: НІСД, 2001. – С. 212–216.
4. Інформаційний бюлетень «Стан безпеки життєдіяльності Хмельницької області у 2013 році» (Випуск п'ять) Хмельницький: Головне управління ДСНС України у Хмельницькій області Управління з питань цивільного захисту населення Хмельницької обласної державної адміністрації Навчально – методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької області, 2014. – 77с.
5. Доповідь про стан навколишнього природного середовища Хмельницької області у 2011 році. Хмельницьки: Міністерство охорони навколишнього природного середовища України Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Хмельницькій області, 2012. – 127 с.
6. Доповідь про стан навколишнього природного середовища Хмельницької області у 2013 році. Хмельницьки: Міністерство охорони навколишнього природного середовища України Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Хмельницькій області, 2014. – 132 с.
7. Стан навколишнього природного середовища Хмельницької області у 2010 році. – Хмельницький: Державне управління екології та природних ресурсів в Хмельницькій області, 2011. – 80 с.
8. Стан навколишнього природного середовища Хмельницької області у 2011 році. – Хмельницький: Державне управління екології та природних ресурсів в Хмельницькій області, 2012. – 124 с.
9. Стан навколишнього природного середовища Хмельницької області у 2012 році. – Хмельницький: Державне управління екології та природних ресурсів в Хмельницькій області, 2013. – 119 с.